

ILMAILUMÄÄRÄYS SIVIILI-ILMAILUN TURVAAMISEEN LIITTYVISTÄ PALVELUKSEEN OTTAMIS- JA KOULUTUSVAATIMUKSISTA SEKÄ HYVÄKSYNNÖISTÄ

1. Määräysmuutoksen tausta ja tavoitteet

Liikenteen turvallisuusvirasto on antanut ilmailulain (1194/2009) 99 §:n nojalla 17.11.2010 määräyksen siviili-ilmailun turvaamiseen liittyvistä koulutusvaatimuksista ja hyväksynnöistä (SEC M1-1). Määräystä muutettiin ja täydennettiin 8.3.2011. Voimassa olevaa SEC M1-1 määräystä on tarpeellista muuttaa seuraavista syistä:

Liikenteen turvallisuusviraston voimassa olevasta ilmailumääräyksestä saaman palautteen ja esille tulleiden ongelmien perusteella määräyksen joidenkin osien täsmentämiseen ja tarkentamiseen on tarvetta. Määräyksen tulkinnassa on ilmennyt epäselvyyttä liittyen muun muassa kuvantulkinnan määräaikaikoulutuksen sisältöön ja toteuttamiseen. Määräykseen on turvaskannerin käyttöön liittyen lisätty kahteen kohtaan viittaus turvaskanneriin ja henkilöön, joka tarkastelee turvaskannerilla otettuja kuvia. Lisäksi määräykseen ehdotetaan normin luettavuuden ja selkeyden varmistamiseksi yksityiskohtaisissa perusteluissa mainitut informatiiviset lisäykset sekä kappalejärjestyksen ja alanumeroinnin muutokset.

2. Määräyksen valmistelu

Määräys on valmisteltu Liikenteen turvallisuusvirastossa virkatyönä.

Liikenteen turvallisuusvirasto on pyytänyt lausuntoa määräysluonnoksesta suoraan seuraavilta organisaatioilta: Finavia Oyj, Seinäjoen lentoasema, Mikkelin lentoasema, Finnair Oyj, Flybe Nordic AB, Blue1, Air Finland, Avia College, Suomen Turvaprojektit Oy, Avia Line Oy, Air Åland Ab, Suomen huolintaliikkeiden liitto ry, Airpro Oy, SOL Palvelut Oy, ISS Palvelut Oy, Securitas Aviation Oy, Turvatiimi Oy ja G4S. Määräysluonnos on myös nähtävillä Trafifin nettisivuilla.

3. Yksityiskohtaiset perustelut

Ilmailumääräyksen 1 kohdassa on täsmennetty, että 11.1.4 kohta sijaitsee nimenomaan täytäntöönpanoasetuksen liitteessä.

Ilmailumääräyksen 3 kohdassa määritellään turvatarkastajan koulutus kumottavaa määräystä yksityiskohtaisemmin. Uuden ilmailumääräyksen mukaan turvatarkastajan koulutus koostuu opiskelujaksosta, joka sisältää peruskoulutuksen ja tehtäväkohtaisen koulutuksen sekä perehdyttämisyksiköstä ja niihin liittyvistä teoriakokeista ja käytännön kokeista. Koulutuksen lopuksi suoritetaan näyttökoe. Lisäksi tarkentavasti todetaan, että opiskelujakson teoriakokeen hyväksyttävästi suorittaminen edellyttää, että 80 prosenttia vastauksista on oikein. Muutokset eivät sinällään tuo mitään sisällöllisesti uutta kumottavaan säännökseen verrattuna, mutta ne selkeyttävät turvatarkastajien koulutuksen jakautumista kahteen elementtiin; opiskelujaksoon ja perehdyttämisyksiköön.

Ilmailumääräyksen 4 kohdassa määritellään perehdyttämisyksikkö. Perehdyttämisyksiköllä tarkoitetaan työharjoittelua, joka suoritetaan turvakouluttajan ja/tai kokeneen turvatarkastajan valvonnassa ja vastuulla todellisissa turvatarkastustehtävissä. Koh-

taa tarkennetaan kokenutta turvatarkastajaa koskevalla vaatimuksella, jonka mukaan kokeneella turvatarkastajalla tulee olla vähintään vuoden kokemus siitä työstä, jota hän perehdyttää. Vaatimus poistaa koulutusorganisaatioiden epätietoisuuden siitä, miten kokenut turvatarkastaja määritellään.

Ilmailumääräyksen 4.4 kohtaan on lisätty tarkennus, jonka mukaan yhtäjaksoinen kuvantulkinnan harjoittelu ei saa ylittää 20 minuuttia. Tämän jälkeen kuvantulkinnan harjoittelussa on pidettävä 40 minuutin tauko. Täsmennys perustuu ICAOn suosituksiin. Lisäksi täsmennetään, että määräyksessä viitattu 4.4 kohta sijaitsee nimenomaan täytäntöönpanoasetuksen liitteessä.

Ilmailumääräyksen 5.1.1 kohdassa täsmennetään, että määräyksessä viitattu kohta sijaitsee täytäntöönpanoasetuksen liitteessä.

Ilmailumääräyksen 5.1.2 kohtaan tehdyn lisäyksen mukaan läpivalaisulaitteita tai räjähdysaineilmaisimia käyttävien henkilöiden lisäksi myös turvaskannerilla otettujen kuvien tarkastelijoiden on suoritettava aihealuekohtainen standardoitu kuvantulkintakoe.

Tämän lisäksi 5 kohtaan on merkittävänä säännöksen rakenteeseen vaikuttavana uudistuksena lisätty kohta 5.7 turvatarkastajan pätevyyden ylläpitämiseen liittyvästä määräaikaiskoulutuksesta. Kumottavassa ilmailumääräyksessä on ollut erillinen luku 7 turvatarkastajan määräaikaiskoulutuksesta, joka on sisältänyt myös säännökset kuvantunnistuksen määräaikaiskoulutuksesta. Uudessa ilmailumääräyksessä kuvantulkinnan määräaikaiskoulutuksesta säädetään nyt erikseen kohdassa 7 jäljempänä kerrotulla tavalla. Turvatarkastajan pätevyyden ylläpitämiseen liittyvä määräaikaiskoulutuksen siirtäminen lukuun 5 on katsottu lisäävän säännöksen luettavuutta ja rakenteellista yhdenmukaisuutta.

Sisällöllisesti uusi kohta 5.7 turvatarkastajan pätevyyden ylläpitämiseen liittyvä määräaikaiskoulutus vastaa asiallisesti kumottavan määräyksen kohtia 7.1, 7.2 ja 7.4. Kappaleisiin on tehty vain kolme teknisuonteista muutosta viitattaessa täytäntöönpanoasetukseen.

Ilmailumääräyksen 6 kohtaan, joka koskee hyväksyntöjen hakemista, on kappaleessa 6.1.2 täsmennetty, että viitattut täytäntöönpanoasetuksen kohdat sisältyvät nimenomaan asetuksen liitteeseen sekä täsmennetty säännöksen sisäistä viittausta muuttamalla viittaus numerosta 5.1 numeroksi 5.

Kouluttajien hyväksyntää koskevaan kohtaan 6.2 on tehty merkittäviä rakenteellisia ja sisällöllisiä muutoksia. Muutosten tarkoituksena on selventää ja korostaa sääntelyn kohteena oleville toimijoille turvakouluttajan asemaa, roolia ja vastuuta. Säännös selventää tavallisesti päätoimisena kouluttajana työskentelevien henkilöiden vastuulista asemaa turvakoulutuksessa ja tuo esiin konkreettisesti turvakouluttajan ja kokeneen turvatarkastajan roolin ja aseman eroavuuden turvakoulutuksessa.

Ilmailumääräyksen 6.2 kohdassa määritellään kouluttaja, kouluttajan vastualueet ja kouluttajien hyväksyntä ja hyväksynnän voimassaolo. Kohdassa 6.2.1 kouluttajan määritelmässä korostetaan kouluttajan täytäntöönpanoasetuksen mukaista asemaa koulutusohjelmien laatimisessa ja koulutuksen antamisessa. Edelleen kohdassa 6.2.2 tuodaan esille kouluttajina toimivien henkilöiden vastuu koulutusohjelmien ja kurssi-ohjelmien sisällöstä, valvontavastuusta opetuksen antamiseen osallistuvien henkilöiden säännösten edellyttämästä taidoista ja pätevyydestä sekä koulutuksen laadusta. Kohdassa 6.2.3 säädetään Liikenteen turvallisuusvirastolta haettavasta toistaiseksi voimassa olevasta turvakouluttajan hyväksynnästä ja vaatimuksesta osallistua Liikenteen turvallisuusviraston järjestämiin tai ohjeistamiin määräaikaiskoulutuksiin.

Ilmailumääräyksen 6.3 kohdassa on täsmennetty, että täytäntöönpanoasetuksen kohdat, joihin viitataan, sisältyvät sen liitteeseen. Asianomaisella määräyskohdalla tahdotaan selventää ja muistuttaa sääntelyn kohteena olevia organisaatioita siitä, että Liikenteen turvallisuusvirastolle tulee lähettää hyväksyttäväksi turvatarkastajien

koulutusohjelmien lisäksi kaikki muutkin täytäntöönpanoasetuksen liitteessä 11.2 mainittujen henkilöiden koulutusohjelmat.

Ilmailumääräyksen 7 kohdassa säädetään kuvantunnistuksen määräaikaiskoulutuksesta. Tapahtuneiden väärinkäsitysten johdosta ehdotetussa säännöksessä täsmennetään ja tarkennetaan kuvantunnistuksen määräaikaiskoulutukseen liittyviä normeja ja todetaan kuvantunnistuksen määräaikaiskoulutuksen oikea-aikaisen suorittamisen laiminlyönnin seuraamukset. Uudistuksella pyritään lisäämään turvatarkastajien ja organisaatioiden tietoisuutta kuvantulkinnan määräaikaiskoulutuksesta ja sen merkityksestä.

Kohdan 7.1 mukaan läpivalaisulaitteita tai räjähdysaineilmaisimia käyttävien henkilöiden sekä henkilöiden, jotka tarkastelevat turvaskannerilla otettuja kuvia, on suoritettava kuvantunnistuskoulutusta ja -kokeita vähintään kuuden tunnin ajan kunkin kuuden kuukauden jakson aikana. Saman kohdan mukaan luokkaopetuksena ja/tai tietokoneavusteisena koulutuksena annettavaa kuvantunnistuskoulutusta on annettava vähintään yhden tunnin pituisissa jaksoissa. Vaatimus vähintään yhden tunnin pituisista jaksoista perustuu Euroopan unionin komission ohjeistukseen.

Kumottavassa määräyksessä kohdassa 7.3 säännelty ja jäykäksi koettu vaatimus kuvantunnistuskoulutuksen jälkeen suoritettavasta kokeesta ja määräykset kokeen läpäisyprosentista poistetaan. Uudessa ilmailumääräyksessä kokeiden lukumäärä, sisältö ja läpäisyprosentti jää koulutusorganisaatioiden harkintaan. Oleellista on, että kuvantunnistuskoulutus ja siihen liittyvät koe/kokeet edesauttavat ja tukevat standardoidusta kuvantunnistuskokeesta suoriutumista ja kuvantunnistusta.

Kohdassa 7.2 säädetään standardoidusta kuvantulkintakokeesta ja edellytetään, että hyväksyttävässä suorituksessa vähintään 80 prosenttia vastauksista tulee olla oikein. Ilmailumääräyksessä hyväksyttävän suorituksen raja on selkeyden vuoksi määritelty kaikkien (teoria)kokeiden osalta samaksi, eli 80 prosenttiin. Lisäksi määräyskohdassa todetaan, että jos turvatarkastaja ei kuuden kuukauden jakson aikana suorita vaadittua kuvantunnistuskoulutusta ja standardoitua kuvantulkintakoetta hyväksytysti, niin hänen on suoritettava kuvantulkinnan peruskoulutus perehdytysjaksoineen sekä standardoitu kuvantulkintakoe uudelleen. Kvanttunnistuksen määräaikaiskoulutukselle ei voi hakea lisäaikaa. Edelleen virhetulkintojen estämiseksi määräyksessä todetaan, että turvatarkastaja ei saa toimia kuvantulkintatehtävissä, jos vaadittua määräaikaiskoulutusta ja standardoitua kuvantulkintakoetta ei ole suoritettu hyväksyttävästi.

Ilmailumääräyksen 8 kohtaan on kappaleisiin 8.1 ja 8.2 teknisluonteisena korjauksena lisätty sana "liitteen" viitattaessa täytäntöönpanoasetukseen.

Ilmailumääräyksen 9 kohtaan on lisätty säännöksen tarkentamiseksi ja luettavuuden parantamiseksi rahdin turvavastaavan määritelmä sekä teknisluonteisena korjauksena lisätty sana "liitteen" viitattaessa täytäntöönpanoasetukseen.

Ilmailumääräyksen 10 kohdassa todetaan, että liikenteen turvallisuusvirasto vastaa riippumattomien arvioijien koulutuksesta. Lisäksi ilmailumääräykseen liittyen on huomionarvoista, että kaikkien turvavalvontatoimenpiteitä suorittavien henkilöiden koulutuksen on annettava täytäntöönpanoasetuksen liitteen 11.2.2 kohdassa määritellyt valmiudet ja että Liikenteen turvallisuusvirasto hyväksyy asianomaisten henkilöiden koulutukseen liittyvät koulutusohjelmat.

